

2. Дзьобань О.П. Вплив вплив глобалізаційних процесів на національні право й правову культуру / О.П. Дзьобань // Політологічний вісник. Збірник наукових праць. – К.: «ІНТАС», 2011, Вип. 72. – С. 321-327.
3. Култыгин В.П. Незападные концепции глобализации // Личность. Культура. Общество. – 2002. – Т. IV. – Вып. 1-2. – С. 80-103.
4. Лукашук И.И. Глобализация, государство, право, XXI век. / И.И. Лукашук. – М.:2006, Спарк. – 279 с.
5. Марченко М.Н. Об основных тенденциях развития права в условиях глобализации / М.Н. Марченко // Государство и право. – 2009. – № 6. – С. 5-11.
6. Ратушний С. М. Деякі теоретичні питання гармонізації національного законодавства з міжнародно-правовими нормами / С.М. Ратушний // Правове регулювання економіки : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – 2008. – №8. – С. 119-130.
7. Тимченко С.М. Глобалізація і право: напрями впливу і тенденції розвитку / С.М. Тимченко // Юридичні науки. – 2009. – № 1. – С. 6-22.
8. Ударцев С.Ф. О некоторых тенденциях глобальной эволюции государства и права / С.Ф. Ударцев. – Караганда, 2004. – 224 с.
9. Хабилов Р.Ф. Глобализация, государственный суверенитет, права человека / Р.Ф. Хабилов // Юридический мир. – 2007. – № 10. – С. 45-49.

Омелянчук І.

(наук. кер. ст. викл. Потапов О.М.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ІНОЗЕМЦІ ЯК СУБ'ЄКТИ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Право приватної власності є одним із найважливіших надбань держави, яка будується на принципах демократичного розвитку і свободи підприємництва. В умовах переходу до ринкової економіки, вступом до Світової організації торгівлі, укладенням угоди із ЄС та подальшої інтеграції, актуальності набирають питання, пов'язані із функціонуванням ринку землі в Україні, зокрема, питання набуття права власності на землю іноземцями. У вітчизняному правознавстві цю проблему у різні часи досліджували такі відомі вчені як В. Андрейцев, В. Федорович, О. Будяченко, М. Самойлов, О. Паньків, Н. Малишева, В. Мунтян та інші.

Після прийняття Закону «Про форми власності на землю в Україні» від 30 січня 1992 р. та Земельного кодексу в редакції від 13 березня 1992 р. в Україні відбулася юридична демонополізація права власності на землю і було запроваджено (або відроджено) приватну власність на земельні ді-

лянки. Проте відразу були закріплені численні обмеження права приватної власності на землю, найістотніше з яких полягало у тому, що іноземним громадянам та особам без громадянства земельні ділянки у власність не передавалися. Те ж саме правило діяло і щодо іноземних юридичних осіб, оскільки, за невеликими винятками, юридичні особи взагалі не визнавалися суб'єктами права власності на землю [3, с.117].

За своїм юридичним змістом право власності на землю є наданням можливостей володіння, користування і розпорядження земельними ресурсами фізичними та юридичними особами для задоволення своїх інтересів, а також державою. Конституція України говорить про те, що право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом (ст. 41). Це положення встановлює широкі можливості для набуття права власності, оскільки передбачає розвиток законодавства в цьому напрямку. У статті 26 встановлено, що іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, що й громадяни України, за винятками, установленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України. Правовий статус названих категорій осіб визначено Законом України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р., що закріплює основні права, свободи та обов'язки іноземців та осіб без громадянства, які проживають або тимчасово перебувають в Україні. У статті 1 цього закону іноземцем визнається особа, яка не є громадянином України і є підданим іншої держави або держав. Якщо іноземною державою встановлено обмеження щодо реалізації прав і свобод громадянами України, Кабінет Міністрів України може прийняти рішення про встановлення відповідного порядку реалізації прав і свобод громадянами цієї держави на території України [6, с.53].

Щодо участі в земельних відносинах, то для іноземців та осіб без громадянства існують певні обмеження. Так, О. Будяченко акцентує увагу на частині 4 ст. 81 Земельного Кодексу яка встановлює, що землі сільськогосподарського призначення, прийняті у спадщину іноземними громадянами, а також особами без громадянства, протягом року підлягають відчуженню [3, с.118]. Водночас земельне законодавство дозволяє іноземним громадянам та особам без громадянства набувати права власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення в межах населених пунктів, а також на земельні ділянки несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів, на яких розташовано об'єкти нерухомого майна, що належать їм на праві приватної власності (ч. 2 ст. 81 Земельного Кодексу). Іноземці не мають права на приватизацію земельних ділянок, що раніше надавались їм у користування [5, с.41]. Таким чином, іноземці можуть набувати права власності на земельні ділянки лише на підставі: придбання за договором купівлі-продажу, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами; викупу земельних ділянок, на яких

розташовано об'єкти нерухомого майна, що належать їм на праві власності; прийняття спадщини.

Відповідно до ч. 1. ст. 377 ЦК України до особи, яка придбала житловий будинок, будівлю або споруду, переходить право власності на земельну ділянку, на якій вони розміщені, без зміни її цільового призначення, у розмірах, встановлених договором. Земельний кодекс повторює цю норму. Якщо ж договором про відчуження житлового будинку чи будівлі розмір земельної ділянки не визначено, то до набувача переходить право власності на ту частину земельної ділянки, яка зайнята житловим будинком, будівлею чи спорудою, та на частину земельної ділянки, яка необхідна для їх обслуговування. Згідно зі ст. 33 Земельного кодексу іноземні громадяни та особи без громадянства можуть мати земельні ділянки для ведення особистого селянського господарства та індивідуального або колективного садівництва на умовах оренди. Проте Закон України «Про особисте селянське господарство» не вказує на таку можливість. Виходячи із цього, зауважимо, що даний закон потребує доповнень положеннями, що стосуються правового статусу іноземних громадян та осіб без громадянства, які займаються веденням товарного сільськогосподарського виробництва [3, с.119]. Крім цього, М. Самойлов наголошує на відсутності права іноземців на безоплатне придбання земельних ділянок, що належать до державної і комунальної власності. Вони не мають права на приватизацію земельних ділянок, що раніше надавалися їм у користування [5, с.42]. Отже, закон взагалі виключає можливість придбання (передачі) іноземними суб'єктами права власності на землю сільськогосподарського призначення. Це пояснюється тим, що відповідно до частини першої ст. 1 Земельного кодексу земля є основним національним багатством країни, що перебуває під особливою охороною держави. Тому її використання іноземцями на праві власності може заподіювати шкоду правам та інтересам вітчизняних громадян і суспільству.

Викладене у статті дає підстави стверджувати, що питання, пов'язані з придбанням іноземними особами землі в Україні є складними і потребують вирішення. Тільки з прийняттям чинного ЗК України, у 2001 р., іноземні суб'єкти отримали право на придбання земель несільськогосподарського призначення, проте з істотними обмеженнями. Складною й тривалою є сама процедура придбання таких земель, внаслідок чого дане право є значною мірою декларативним.

Література:

1. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Будяченко О.М. Деякі аспекти правового статусу іноземців як суб'єктів прав на землю в Україні / О. М. Будяченко // Південноукраїнський правничий часопис: Науковий журнал. – 10/2006. – N4. – С.117-119.

4. Конституція України, Закон від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

5. Самойлов М.О. Іноземні громадяни як суб'єкти права власності на землю в Україні [Текст] / М. О. Самойлов // Проблеми цивільного права та процесу: Матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О. А. Пушкіна (22 травн. 2010 р.). – Х. : Нац. ун-т внутр. справ / Харківський національний університет внутрішніх справ, Навчально-науковий інститут права, економіки та соціології, 2010. – С. 40-42.

6. Чехович С. Б. Загальна характеристика суб'єктів правового статусу іноземців та осіб без громадянства / С. Б. Чехович // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. – № 6. – С. 51-59.

Хрептак В. І.

(наук. кер. ст. викл. Потапов О.М.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ЛІС ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ТА ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Ліс є одними із основних складових довкілля. Залежно від призначення, місця розташування ліси виконують ряд функцій, а саме: екологічну (рекреаційна (оздоровча) цінність лісових масивів, захист ґрунтів від ерозії, підвищення урожайності сільськогосподарських культур, регулювання водостоку, продукування кисню та ін.), економічну (є джерелом деревини, що широко використовується в промисловості) естетичну та ін. Лісовий сектор є одним з найперспективніших секторів економіки України. В силу певних обставин (збільшення чисельності людства, промислових потужностей, техногенні катастрофи) та через антропогенну діяльність відбувається знеліснення великих територій та деградація лісів, що в свою чергу є частиною глобальної екологічної кризи. Оскільки ліс є об'єктом правової охорони, то постає цілком закономірне питання захисту лісів у правовому полі.

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Лісового кодексу України під лісом потрібно розуміти тип природних комплексів, у якому поєднуються переважно деревна та чагарникова рослинність з відповідними ґрунтами, трав'яною рослинністю, тваринним світом, мікроорганізмами та іншими природними компонентами, що взаємопов'язані у своєму розвитку, впливають один на одного і на навколишнє природне середовище [4].

Не дивлячись на наявність нормативного закріплення поняття «ліс» серед науковців щодо нього єдності не має. Зокрема, Н. Кобецька зазначає, що поняття «ліс» і «рослинний світ» суміжні, оскільки аналіз Закону